

Stančík skvěle míchá uvěřitelné s neuvěřitelným. Čtenáři popisuje v jednu chvíli realistický popis fungování pražské kriminálky, aby vzápětí přešel do fantastní až mystické roviny. V příběhu vystoupí i mluvící vrány, kovová mechanická figurka, co píše vzkazy či mandragora samotného císaře Rudolfa II., jež komisaře navede na správnou cestu k odhalení vraha. Stančíkova fantazie občas připomene Julese Verna. Durman se tak setká s „myslotočem“, „strojem na prádlo“, ale i s „létajícím strojem“, vytvořeným předchůdcem známého Jana Tleskače.

Největší síla knihy tkví ve Stančíkově poetice a v proudu vyprávění. Rozhodl se pro vyprávění z pohledu vševidoucího vypravěče. Jeho pohled je totiž tím jediným, který široce rozkročený děj dokáže udržet pohromadě. Kniha se čte lehce, stránky plynou jedna za druhou, ovšem samotnému autorovi při psaní určitě lehké nebylo. Zakomponovat do děje a do vět tolik odkazů, metafor a historických souvislostí vyžadovalo velké soustředění a odbornou erudici. Všim tím však umocnil čtenářův prožitek a vytvořil mu před očima doslova magický svět.

Dobou, ve které se Mlýn na mumie odehrává, a popisem židovských gheť i bizarních vražd, připomíná knihu Miloše Urbana *Lord Mord*. Urban však sází na napětí a hutnou tíživou atmosféru, Stančík naopak na humor a bezbřehou fantazii.

Na Stančíkově románu stojí za pozornost především narace, hra se slovy a poetika. V tomto ohledu připomíná jinou knihu Miloše Urbana, *Hastrmana*. Při čtení Mlýnu na mumie má čtenář dojem, jako by četl knihu opravdu napsanou v devatenáctém století. Jazykově je na vysoké úrovni s množstvím archaismů, slovních

hříček, každou kapitolu navíc uvozuje aforismus s smyšleného řádu *Ordo Novi Ordinis*, často z hlediska kapitoly atmosfericky či tematicky významný.

Při pohledu na Stančíkovy použité propriety, jako jsou bizarní vraždy upomínající na světce, kulinařské zázraky, například vepřová hlava pečená zevnitř, netopýří frikasé se šalvějí či uzená panda, neustálé pití všemožných alkoholů a návštěvy různých hampejzů, by se mohlo zdát, že je kniha pouze zábavním artiklem s příděchem pokleslosti. Po hlubším ponoření do příběhu však čtenář postupně zjistí, že je plná různých žánrů a vlivů, jimiž se autor nechal ovlivnit.

I přes svoji ošemetnost je autorova ambice historické detektivní grotesky s přesahem skvěle dotáhnuta do konce. A to hlavně díky tomu, že i přes humor a lehkost, s kterou je příběh vyprávěn, je hlavním nosným kamenem společensko-dějepisná erudice.

Petr Stančík napsal knihu, která svou opulentností a poetikou nemá v české literatuře přinejmenším posledních let obdoby. Dá se číst jako detektivka, literární bedekr po pražských hospodách a bordelech, ale i jako historický či fantastní román. Autor se netrápí žánrovou čistotou a kupodivu to naprosto funguje. Pro svoji pestrobarevnost a samotný název bude čtenáře vždy nejprve odkazovat k laciným žánrům. Při čtení je však více než jasné, že by byla obrovská škoda knihu takto škatulkovat, protože nabízí mnohem hlubší a originálnější rozměr.

Jan Hübsch

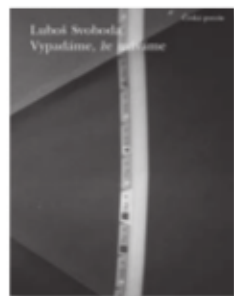
autor žije v Hradci Králové,
je místopředseda

Slovanského kulturního institutu

foto archiv autora

Luboš Svoboda: Křehká krutost doby internetové

Vypadáme, že máváme

Luboš Svoboda

Fra 2014, 56 stran

Petr Hruška, momentálně asi nejznámější český básník. Jeho poetika je osobitá. Psát jako Hruška – v literárních kruzích – znamená psát úspěšně. A na první pohled to není až tak těžké. Hruškova poezie je srozumitelná, civilní. Je úsporná, střídavě metaforická. Ovšem ona jednoduchost je zdánlivá, a tak ačkoli pokusů o podobné uchopení básnického textu je dost, ty zdařilé lze spočítat na prstech. Při čtení prvotiny Luboše Svobody *Vypadáme, že máváme* jsem